

17042.A

Onderbouwing schetsontwerp de Dode Hond

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	5
2.	ACHTERGROND	7
2.1	Ligging	
2.2	Ontstaansgeschiedenis	
3.	PROCES	11
3.1	Participatietraject	
3.2	Inspiratiebijeenkomst & terreinbezoek	
3.3	Schets sessies	
3.4	Vervolg bijeenkomsten	
4.	SCENARIO	13
4.1	Kwaliteiten	
4.2	Scenariokeuze	
5.	SCHETSONTWERP	15
5.1	Eerder plan	
5.2	Uitgangspunten	
5.3	Schetsontwerp	

1. Inleiding

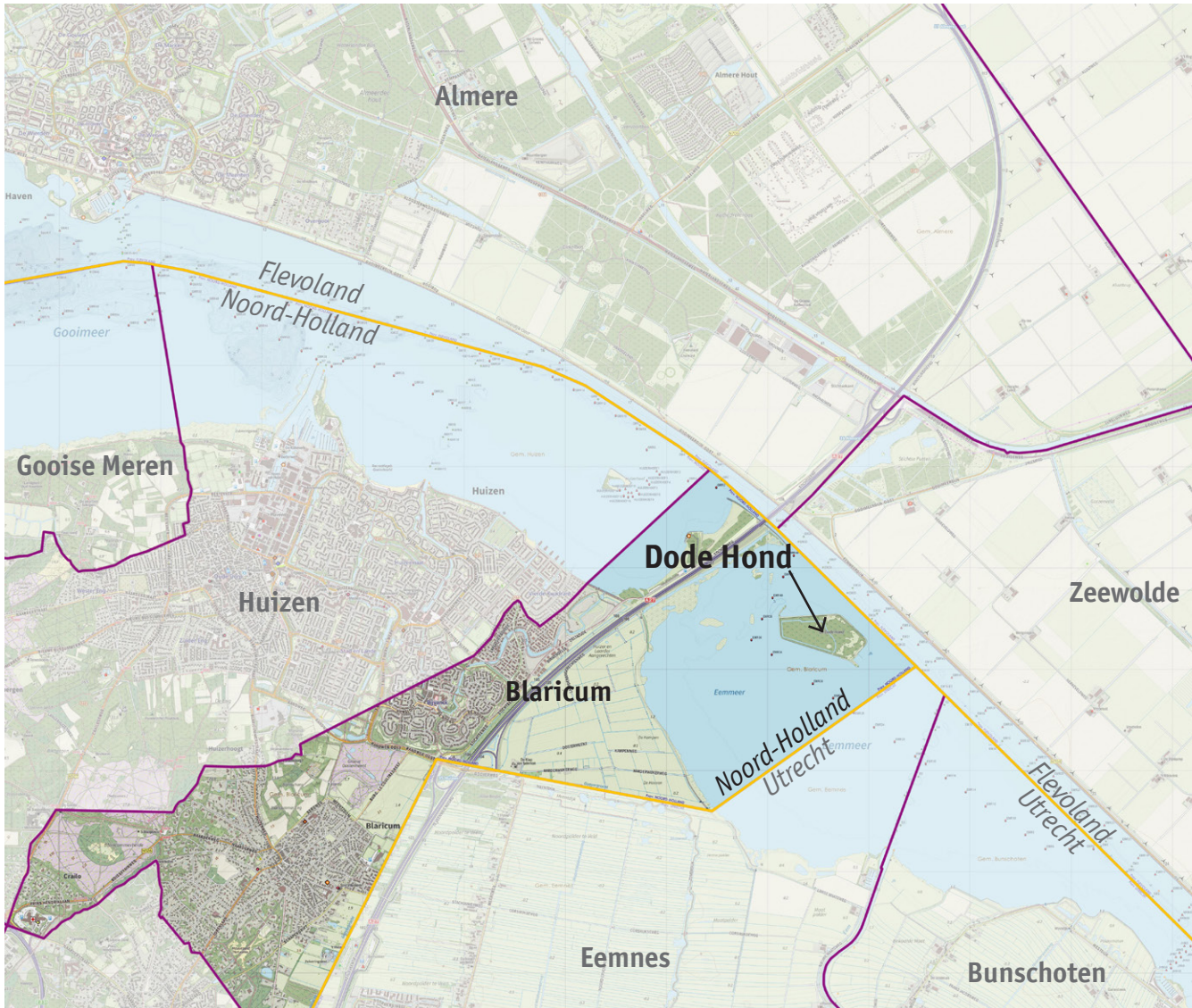
Coöperatie Gastvrije Randmeren heeft Bureau Maris gevraagd te ondersteunen bij de revitalisering van de haven van het eiland Dode Hond. Bureau Maris heeft geholpen bij het participatieprocesgang en het tot stand brengen van een programma van haalbare eisen.

Bij het participatieproces is gestart met het publiek te vragen naar ideeën en reacties. Daarna is een intensief proces doorlopen met de primaire stakeholders zoals gemeenten en de grondeigenaar. Uiteindelijk zijn de overige belanghebbende partijen (secondaire stakeholders) gevraagd mee te denken.

Tijdens dit participatietraject zijn er verschillende schetsen vervaardigd, uitgelegd en besproken. Uiteindelijk is er een schetsontwerp ontstaan die een meer landschappelijk inpasbare haven weergeeft welke ook een meer veilige haven biedt voor de doelgroep natuurrecreatie. Verder worden een aantal recreatieve voorzieningen voorgesteld.

De landschappelijke ingepaste schets van de haven zal verder vormgegeven moeten worden en later technisch uitgewerkt (berekeningen, ramingen, bestek en werkomschrijving). Daarnaast zal een vergunningentraject moeten worden ingezet en de daarvoor benodigde onderzoeken worden uitgevoerd.

2.1 Ligging

Het eiland de Dode Hond is een opgespoten eiland in het Eemmeer. Het ligt ten oosten van de Stichtse Brug (de A27 tussen Blaricum en Almere). Tijdens de inpoldering van Zuidelijk Flevoland is het eiland ontstaan. Het (natuur)eiland is vrijwel onbegaanbaar, afgezien van de ringdijk die om het eiland ligt.

Het eiland ligt op grondgebied van de gemeente Blaricum en is daarmee het meest oostelijk gelegen stukje land van de provincie Noord-Holland.

De Dode Hond ligt in het Natura 2000-gebied 'Eemmeer & Gooimeer Zuidoever'. Het Eemmeer en Gooimeer ontstonden toen Zuidelijk Flevoland werd drooggelegd

Geschatte locatie van de Oereem in Flevoland

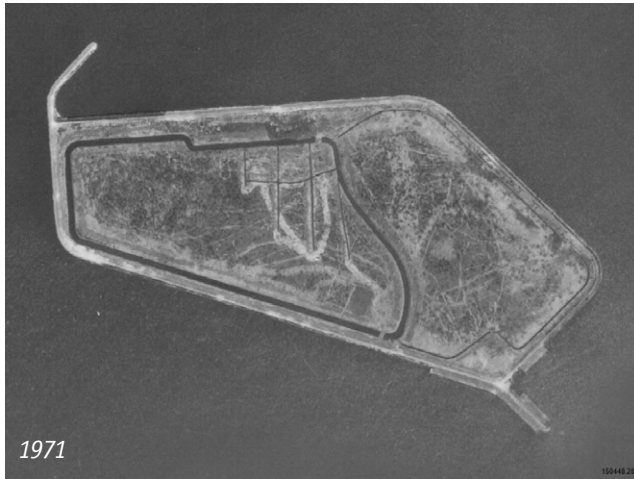
(1968). Het Eemmeer wordt voornamelijk met water gevoed vanuit de Gelderse vallei, via de Eem. Daarnaast komt er een klein gedeelte vanuit de Veluwerandmeren. Het Eemmeer heeft een gemiddelde waterdiepte van -1.9 m NAP.

De oevers van de Dode Hond bestaan voornamelijk uit stortsteen, maar daarnaast worden er ook wilgenbossen en struwelen aangetroffen. In de baai ten zuiden van de Dode Hond worden structureel waterplanten aangetroffen.

Het eiland de Dode Hond ligt in het (voormalige) stroomgebied van de (oer)Eem. Rond 3500 v. Chr. stroomde De Eem door het gebied van het huidige Flevoland. Dit is terug te zien in de bodem van het Eemmeer. Het gebied hoort bij het noordelijke zeeleigebied van de provincie Utrecht. Tijdens de laatste ijstijd raakte Eemland bedekt door dekzand. In de huidige geologische periode ontstond er veen, wat later door de Zuiderzee gedeeltelijk werd weggeslagen en gedeeltelijk werd bedekt met zeeklei.

Het Eemmeer is ondiep met veelslik- en moerasvegetatie en riet- en oeverlandjes. Het is een belangrijk gebied voor trekvogels en wintergasten om voedsel te zoeken en te rusten.

2.2 Ontstaansgeschiedenis

Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de ontstaansgeschiedenis van de Dode Hond zoals beschreven door Jonkers (1992).

Het eiland is in de periode 1963 -1965 aangelegd en kreeg de functie natuurreservaat met recreatieve functie.

Eerst werd een kade van 2,50 meter hoogte aangelegd, die werd opgespoten met zand uit het randmeer. Om het eiland te beschermen tegen de invloeden van de golven vanuit het Eemmeer zijn aan de buitenzijde van de kade kraagstukken aangebracht. De kraagstukken bestaan uit rijshout en de bestorting hoofdzakelijk uit Belgische steen. Binnen de zandkade werd baggerspecie, voornamelijk bestaand uit humeuze klei gestort. Dit materiaal was vrij gekomen door het uitbaggeren van de vaargeul en de geul die de basis ging vormen voor het dijklichaam van Zuidelijk Flevoland.

Aanvankelijk lag het eiland 1,60 meter boven NAP, maar door inklinking ligt het gelijk of onder het niveau in het Eemmeer. Jonkers (1992) schrijft: *“Hoe snel een dergelijk ontwikkeling gaat, valt af te leiden uit de gegevens van 1977, toen het nog een meter boven N.A.P. lag. In 1985 was dat nog maar 0.15 m boven N.A.P. Toen lag het maaiveld nog 35 à 55 cm boven het omringende water en kon de buis aan de zuidoostelijke zijde nog*

als waterafvoer fungeren. In 1992 lag het maaiveld al beneden de buis en kan bij hoge waterstanden water naar de binnenzijde van het eiland stromen.”

In 2017 was de genoemde pijp al niet meer terugvinden. Mogelijk is deze in de loop van de jaren dichtgeslibd.

De vegetatie

Op de oostpunt van het eiland bevindt zich een aanlegsteiger. Hier is een grasveld dat bedoeld is voor dagrecreatie. Vanuit deze locatie kan men om het eiland lopen via de ringdijk.

De ringdijk vormt een hoger en droog gedeelte met een grazige vegetatie, die jaarlijks wordt gemaaid. Aanvankelijk was het eiland niet begroeid. Eerst heeft zich riet gevormd gevolgd door struikvormers. Later hebben zich ook bomen kunnen ontwikkelen.

Dominante bomenvormers zijn Wilg en Els, maar inmiddels komen er diverse andere soorten voor zoals Eik. Met name aan de binnenzijde groeit een dichte kraag van struiken met Vlier, Meidoorn en Lijsterbes, Rode Kornoelje en Kamperfoelie. Boomvormers ondervinden hier veel hinder van de instabiele bodem en waaien om. Hierdoor ontstaat de beleving van een oerbos.

Over het algemeen zijn de boomkronen gesloten, afgewisseld met open plekken met lage struiken en

riet. Deze zijn over het algemeen niet groter dan een paar honderd vierkante meter, behalve in het oosten waar het riet nog domineert in een zone met een oppervlakte van ca 1 ha.

De binnenzone is nat en gedurende een groot deel van het voorjaar staat er 20 cm water. Het eiland is een regenwatermodel met een beperkte invloed van het waterpeil van het Gooimeer.

In het voorjaar van 2017 zijn de bomen en struiken langs de ringdijk gekapt, waarbij de omgezaagde stammen zijn blijven liggen.

De buitenste oeverzone kent bomen en ijle rietvegetatie. Uitbreiding van het riet zal is niet te verwachten door de steenbestorting in combinatie van de sterke golfslag. Verlanding is hier niet te verwachten.

Dit hoofdstuk gaat verder in op het proces dat is doorlopen om te komen tot een landschappelijk ingepast schetsontwerp dat een optimalisatie van de haven eiland Dode Hond ondersteund.

3.1 Participatietraject

Voor de ontwikkeling en de toekomstplannen van de eilanden is draagvlak van essentieel belang. Daarom is er een interactief en pragmatisch participatietraject geweest.

Voor het participatietraject is onderscheid gemaakt in de volgende groepen;

- Primaire stakeholders zoals Staatsbosbeheer, Gemeenten Bunschoten, Blaricum & Huizen, Coöperatie Gastvrije Randmeren en de beheerder van het eiland.
- Belangenbehartigers van gebruikersgroepen zoals watersportsector en natuurorganisaties (secondaire stakeholders).
- De bezoekers/recreanten en gebruikers van het eiland (burgers).

Voor het participatietraject is er in november 2017, via de website van de coöperatie Gastvrije Randmeren, gevraagd naar ideeën. Er zijn ongeveer 30 reacties ontvangen en deze reacties zijn vervolgens verzameld en gecategoriseerd. De ontvangen reacties konden onderverdeeld worden in twee thema's:

1. Natuur

- Behoud rust, behoud huidige situatie
- Natuurlijk karakter behouden
- Wens vestiging zeldzame diersoorten (Zeearend)
- Geen extra recreatieve voorzieningen die meer mensen aantrekken
- Respecteer de Natura 2000 status

2. Recreatie/watersport

- Behouden van de rust maar meer activiteiten rondom haven
- Speelvoorzieningen, toilet, kinder- of surfstrandje nabij de haven
- Kanosteiger (wens van meerdere partijen)
- Zwemplateau
- Meer beschutting voor de boten in de haven
- Uitbaggeren cq. betere bevaarbaarheid gebied en haven
- Rondwandeling behouden
- Kamperen
- Kampvuurplaats
- Haven onderdeel van sloepennetwerk

3.2 Inspiratiebijeenkomst & terreinbezoek

In januari 2018 is er een inspiratiebijeenkomst en terreinbezoek georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst werden de 'Ideeën voor de toekomst' geïnventariseerd:

- In welke toeristische recreatieve voorzieningen moet er worden voorzien en op de Dode Hond?
- Welke ideeën zien wij voor de ontwikkeling van de Dode Hond? Daarbij zal aan de orde komen welke randvoorwaarden er gelden voor nieuwe ontwikkelingen.

Tijdens deze inspiratiebijeenkomst en het terreinbezoek waren deze partijen vertegenwoordigd (primaire stakeholders):

- Gemeente Blaricum
- Gemeente Bunschoten
- Gemeente Huizen
- Staatsbosbeheer
- Coöperatie Gastvrije Randmeren
- Bureau Maris

Inspiratiebijeenkomst

3.3 Schetssessies

In de periode maart tot juli 2018 zijn er een aantal schetssessies georganiseerd met Staatsbosbeheer en de verschillende gemeenten. Er is vervolgens met de ontvangen ideeën vanuit het participatietraject, de inspiratiebijeenkomst en het terreinbezoek en de schetssessies een eerste concept versie van het schetsontwerp vervaardigd.

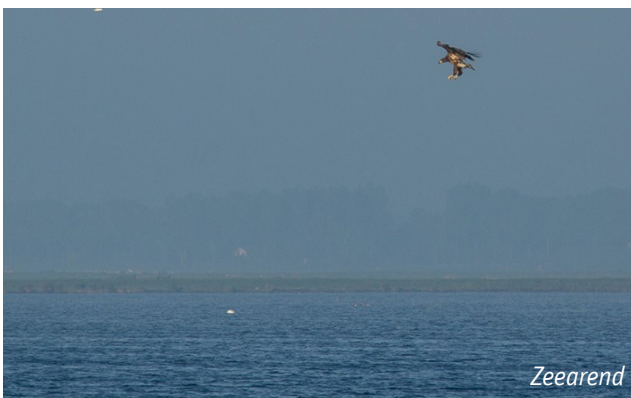
3.4 Vervolgbijeenkomsten

Dit concept schetsontwerp met bijbehorende randvoorwaarden voor nieuwe ontwikkelingen werd vervolgens in september en oktober 2018 gepresenteerd aan en besproken met de stakeholders.

Hierna zijn de laatste opmerkingen verwerkt en wordt het resultaat van het participatietraject en het definitieve schetsontwerp teruggekoppeld tijdens een informatieve inloopbijeenkomst (december 2018).

Terreinbezoek

4.1 Kwaliteiten

Vanuit de bijeenkomsten en het terreinbezoek zijn de kwaliteiten van het eiland Dode Hond benoemd. Deze kwaliteiten zijn:

- Historie
- Goede bereikbaarheid
- Voor jong en oud leuk
- Wijds uitzicht
- Rust en ruimte
- Toegankelijk wandelrondje
- Hoge natuurkwaliteit
- IJsvogel, Nachtegaal en Zeearend
- Reeënpopulatie, beverpotentie, otter

4.2 Scenariokeuze

Voor de Dode Hond zijn drie ontwikkelscenario's voorgelegd, namelijk;

1. Huidige situatie behouden
2. Recreatief
3. Natuurlijk

Bij het maken van de keuze voor de ontwikkelscenario's is een afweging gemaakt met behulp van de eerder genoemde kwaliteiten. Bij de verschillende bijeenkomsten zijn de ideeën en ontwerputgangspunten voor de Dode Hond opgesteld.

Duidelijk werd dat er niet gekozen kon worden voor één ontwikkelscenario.

De huidige situatie is waardevol gebleken en bij de verdere uitwerking wordt ingezet op een zonering van functies. Vanuit de natuurlijke kwaliteit bestaat de wens om het recreatieve gebruik en de vaarbewegingen te concentreren.

De doelgroep voor de Dode Hond is voornamelijk de combinatie van natuurrecreanten, scouting, beroepscharters met groepen en passanten. Gastvrije Randmeren zal deze doelgroepen blijven faciliteren en

een veilige haven te bieden die voldoet aan de eisen en wensen van deze tijd. Samen met Staatsbosbeheer wordt gezocht naar de mogelijkheid om de intensieve recreatieve vraag te beantwoorden op het eiland Huizerhoef. Dit traject zal separaat/aansluitend op dit initiatief opgepakt worden.

Als ontwikkelscenario voor het eiland Dode Hond is ervoor gekozen om gastvrij te blijven voor natuurrecreatie.

Huidige situatie haven de Dode Hond

Gastvrije Randmeren, een coöperatie van 16 samenwerkende gemeenten in het Randmerengebied, heeft tot doel om alle in beheer zijnde eilanden en aanleggelegenheden in het Randmerengebied 'op orde te brengen'. De Dode hond neemt in deze opgave een bijzondere positie in.

Voor het eiland Dode Hond in het Eemmeer is een revitaliserings- en verbeteringslag van de havenkom essentieel. Het heeft als enige aanlegplaats in de Randmeren geen beschutte haven, met als negatief effect golf- en windwerking. Dit gaat ten koste van de levensduur van de constructies en het heeft een negatief effect op de beheer- en onderhoudskosten en, nog belangrijker, op de veiligheid en kwaliteit van verblijven en recreëren in de haven en op een klein gedeelte van het eiland.

In 2016 is een eerste stap gezet in de revitalisering van de aanlegplaats De Dode Hond door de oude damwand aan de zuidwestzijde van het eiland te herstellen. De aanlegplaats is toen ook weer formeel in gebruik genomen en tegelijkertijd is de huidige beheerder aangesteld voor toezicht en beheer.

5.1 Eerder plan

In 2014 is er een eerder plan gemaakt voor de Dode Hond. Dit plan bestond uit een inpanidige haven met 59 ligplekken en de haveningang zuidoost georiënteerd. Hiervoor was gekozen, omdat alle havens bij de watersporeilanden in de Randmeren een inpanidige haven hebben. Dit reduceert golf- en windwerking op het materiaal en verlengt de levensduur.

Dit plan is heroverwogen. Redenen hiervoor zijn;

- Meer activiteiten op het eiland met als gevolg verstoring;
- Twijfel over de landschappelijke inpassing;
- Concentratie van bezoekers op een kleine/ gevoelige locatie;
- Opoffering natuur door aanleg haven binnen de kade;
- Twijfel technische haalbaarheid (erg slappe bodem).

In samenspraak met de groene stakeholders zoals Staatsbosbeheer is een nieuw schetsplan vervaardigd.

Kano aanlegplaats

Spelaanleiding

Informatiebord

Eco-toilet

5.2 Uitgangspunten

Om gastvrij te kunnen zijn voor (dag)recreatie is het van belang dat er een beschutte haven gecreëerd wordt. In de huidige situatie is er veel golfslag in de haven van de Dode Hond, waardoor er niet op een veilige manier aangelegd kan worden. Daarnaast is er de wens om een aanlegvoorziening voor kano's te creëren.

Naast het creëren van een veilige en beschutte haven is een belangrijk uitgangspunt voor de Dode Hond om de concentratie van bezoekers buiten het eiland te brengen, zodat de activiteit op het eiland, en daarmee de verstoring, beperkt wordt. Men wil de natuur niet opofferen op de Dode Hond en zou het liefst natuur toevoegen.

Andere wensen en ideeën voor de Dode Hond zijn een informatiebord, spelaanleiding(en), een (eco)toilet en een picknickbank.

5.3 Schetsontwerp

Door vooroevers aan te leggen kan er een beschutte en veilige havenkom gecreëerd worden. Vanuit landschappelijk oogpunt is gekozen voor een natuurlijk uiterlijk van deze vooroevers. Ze bestaan uit kleine, aaneengeschakelde eilandjes met vegetatie. Deze vegetatie zal bestaan uit struiken, afgewisseld met gras en riet. Hierdoor horen ze bij het eiland en ontstaat er een gevarieerd beeld. De vooroevers liggen los van de Dode Hond, waardoor de concentratie recreanten zich buiten de Dode Hond zal bevinden en de bestaande haven dus wordt geëxtensieerd.

Het plan met de vooroevers is gesitueerd in de uiterste zuidoostelijke punt van het eiland Dode Hond. Hiermee wordt gehoor gegeven aan de zonerings van functies, waardoor het recreatieve gebruik op de Dode Hond zich hier zal concentreren.

Meerintensieve vormen van dag- en/of verblijfsrecreatie zullen worden gefaciliteerd op andere eilanden in de Randmeren.

Door de vooroevers wordt golfslag tegengegaan en wordt er een havenkom gecreëerd waar men veilig kan aanmeren en (kort) verblijven. In totaal zullen er 53 aanlegplaatsen zijn en dat zijn er vier minder dan in de huidige situatie.

De havenkom zal voor boten toegankelijk worden via de noordoostkant en de zuidkant. Deze toegangen zijn het meest logisch gelegen ten opzichte van de vaargeul. Hierdoor worden de vaarbewegingen ook zoveel mogelijk geconcentreerd. De meest westelijke opening tussen de vooroevers en de Dode Hond is niet toegankelijk voor boten, maar is puur bedoeld voor de doorstroming en de verversing van het water in de havenkom.

Vooroevers

De vooroevers krijgen een natuurlijk uiterlijk. Ze worden bij voorkeur aangelegd met gebiedseigen materiaal, waarbij het liefst materiaal uit het Eemmeer wordt gebruikt. Met de aanleg van de vooroevers kan ook de wens om de haven te verdiepen worden gerealiseerd.

Voor de aanlegplaatsen aan de vooroevers kan gekozen worden voor tuigsteigers (waardoor men de vooroevers niet/moeilijk kan betreden) of loopsteigers (waardoor de vooroevers toegankelijk worden gemaakt). Verder worden er zowel aan de Dode Hond als aan de vooroevers kano-aanlegplaatsen gecreëerd.

De overige wensen voor de Dode Hond (een informatiebord, spelaanleiding(en), een (eco)toilet en een picknickbank) hebben nog geen vaste locatie gekregen in dit schetsontwerp.

Bronnen

van de Groep, M.; Het verhaal van 'de Dode Hond', website <<https://www.randmeren.com/wp-content/uploads/2016/03/het-verhaal-van-de-Dode-Hond.pdf>>

Jonkers, D.A.; Broedvogels van het eiland De Dode Hond in 1992

Koolmees, K.; e-book 'De Eemvallei'; website <<http://www.eemvallei.nl/eemvallei.php?p=dossier>>

Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017 - 2023 - Eemmeer & Gooimeer Zuidoever

Vormgevers van stad & landschap

Colofon

Project: Onderbouwing schetsontwerp de Dode Hond
Projectnummer: 17042.A
Datum uitgave: november 2018
Versie: 01

Opdrachtgever: Gastvrije Randmeren
Postbus 271
3840 AG Harderwijk

Projectmanager: Peter Beelen

Bureau: Bureau Maris b.v.
Gildenveld 18
3892 DG Zeewolde
036-5220971
www.bureau-maris.nl

Projectleider: Hans Damman
Auteur: Dianne van de Berkt

Dit project wordt mede gefinancierd door: